

Un fet transcendent i històric succeït en l'àmbit professional i laboral de la marina

Josep Bruguera Batllori, capità de la Marina Mercant

Per explicar aquest fet als meus estimats i suposo intriguats lectors, degut al títol amb què encapçalo aquest article, hauré de remuntar-me uns quants anys enrere, concretament el dia 3 d'octubre de 1972, data en què el consell de Ministres dictà l'ordre i que després aparegué en el B.O.E. nº 259 del 28 d'octubre del mateix any i que feia referència al tema «Inscripció Marítima», i degut al seu interès i curiositat passaré a transcriure al peu de la lletra un fragment de la referida disposició ministerial, amb l'objectiu de tenir degudament informats a tots els lectors interessats en temes històrics. L'ordre ministerial diu textualment el que segueix: «Para el ejercicio de las Industrias Marítimas a flote será requisito indispensable pertenecer a la Inscripción Marítima, de la que podrán formar parte las personas de ambos sexos que hayan cumplido la edad de 15 años. La mujer podrá desempeñar en las industrias marítimas a flote aquellos cometidos para los que está autorizada por la legislación en vigor...».

Com poden comprovar aquella ordre ministerial obria de bat a bat les portes a les nostres dones per poder aspirar a una professió que fins aleshores els havia estat negada i que, juntament amb la professió militar, eren les úniques per a les quals la dona espanyola estava vetada per les legislacions anteriors.

Doncs bé, no havien passat molts anys d'aquella ordre ministerial, quan un bon dia, estant un servidor a les acaballes de la construcció i posta a punt del nou buc *ferry*, tipus Cangur, «Ciudad de Salamanca», en les drassanes de la «Unión Naval de Levante» de València, se'm va presentar en el meu despatx una joveneta, per cert, molt bonica i ben plantada, per lliurar-me un escrit de la nostra Inspecció de Coberta d'aquell port. Obert el sobre i llegit el seu contingut, he de confessar que l'estupor i perplexitat em va aclaparar davant d'aquella noia que, amb un somriure una mica maliciós i força sorneguer, es mantenia a peu dret i davant meu contemplant la meua, suposo, còmica reacció. Com ja es poden imaginar aquella carta era una ordre d'embarcament que deia literalment:

«Sr. capitán del buque "Ciudad de Salamanca". Sírvase embarcar a bordo de su buque a la portadora Srta. Doña María del Mar Ibáñez Fernández, para cubrir la plaza vacante de Agregado». Signava el Capità Inspector d'aquell port.

He de reconèixer que la impressió que vaig rebre fou la d'una forta sotragada en tot el meu ésser, si tenim en compte la nostra atrafegada vida en la mar sense cap tipus de contacte amb els esdeveniments polítics d'aquells moments i per

suposat una ignorància total sobre la reforma en l'Ensenyament Nàutic la qual donava via lliure a la dona per aconseguir un títol professional superior.

Així que, un cop recobrat d'aquella inesperada impressió, vaig creure oportú tenir un franc i llarg canvi d'impressions amb aquella joveneta que molt il·lusionada aspirava ocupar un dels llocs vacants d'Agregat. Iniciada la conversa amb la presència del Primer Oficial, assabentat ja de la sorprenent notícia, ens va dir que era basca, nada a Portugalete i que havia estudiat la carrera de Nàutica a l'Escola Oficial de Nàutica de Bilbao (després ens vam assabentar que havia obtingut un dels primers llocs de la seva promoció), que era filla d'un Capità de la Companyia Naviera «Altos Hornos de Vizcaya» i que, des de sempre, li havia fet il·lusió seguir les passes del seu pare i que amb ell, havia efectuat moltes singladues pel Cantàbric i altres mars. També ella amb molta sinceritat reconeixia el gran repte que suposava per a una noia embarcar com a debutant en un buc mercant espanyol. Per aquesta raó i seguint l'encertat consell del seu pare, es va decidir a sol·licitar l'embarcament en un vaixell de passatge de la Trasmediterrànea. En el record d'aquella primera conversa haig d'extreure una anècdota força graciosa i que ens va demostrar el tremp i la natural desimboltura de les noves generacions de joves que aquells nous temps havien forjat.

La qüestió sorgí quan el Primer Oficial amb força murrièria li va presentar el problema de l'allotjament a bord, ja que el camarot destinat als Agregats era de dues lliteres. Ara bé, fins aquell dia el problema estava resolt, ja que ella, de moment, era l'única ocupant. Però el murri del Primer Oficial i amb l'objectiu de posar-la en una situació incòmoda i difícil li va etzibar la següent i punyent pregunta: «I si per casualitat embarca un altre Agregat, ja que per cert, encara està vacant la seva plaça?» I ella captant la picardia que gastava el seu nou Primer Oficial, amb una naturalitat com si la cosa no anés amb ella, li digué «Mentre el meu company ocupi la seva llitera i jo la meua, per mi no hi ha cap problema Crec jo?» Carai, vaig pensar, com les gasten les noies d'avui en dia!

Del seu posterior comportament, he de dir que fou impecable, tant en l'aspecte professional com en el moral. Era una noia molt llesta i de gran personalitat que en molt poc temps captivà la resta de la tripulació que la va acceptar i respectar tal com ella es mereixia, integrant-se plenament en aquell magnífic equip.

Per donar una idea de com fou acceptada per tots, els diré

L'alumna M^a del Mar Ibáñez Fernández
maniobrant en el pont de mando de la motonau «Ciudad de Salamanca».

que una de les seves comeses estant en el vaixell, en operacions de càrrega i descàrrega, era la d'estar a les ordres del Primer Oficial per controlar i ajudar a una bona estiba d'aquells grans camions que diàriament embarcaven i desembarcaven en els ports de València i Ciutat de Mallorca. Ella era l'encarregada i responsable del control i comprovació de les dimensions d'aquells grans camions. I allà estava ella amb el seu impecable uniforme i amb la cinta mètrica a mà, comprovant les mesures que figuraven ressenyades en el corresponent «Coneixement d'Embarcada»; d'un bon principi es van detectar alguns lapsus i errors bastant descarats. Doncs bé, aquella noia, degut al seu tracte i simpatia, va conquerir el respecte i admiració de quasi tots els camioners i per aquest motiu no havia dia que en la Cambra d'Oficials i Menjador de la tripulació no aparegués alguna sorpresa que consistia en delicats detalls que ella rebia dels seus devots amics camioners. Des de rams de flors, caixes de marisc, restellers d'embotits, caixes de fruites... etc. En fi, totalment un cas insòlit en aquell ambient d'homes durs i fanfarrons.

Un altre detall que considero necessari reflectir i que encaixa perfectament amb el seu caràcter i personalitat inqüestionable és el fet següent.

A l'assabentar-se'n les revistes del cor que la senyoreta Maria del Mar, era la primera dona que embarcava com a Oficial de la Marina Mercant, consideraren que era una gran notícia per al món de la dona. Així que la mobilització fou general per aconseguir una entrevista en exclusiva per a les seves revistes. La moguda de reporters, tan en el port de València com en el de Ciutat de Mallorca, fou altament exagerada. Doncs bé, Maria del Mar es negà rotundament a

rebre'ls, objectant que no volia ser protagonista d'un fet que ella considerava normal i intrascendent. L'única entrevista que va concedir va ser a Ràdio Nacional d'Espanya a Madrid. Ja que es va veure obligada per complaure la gestió del Departament de Relacions Públiques de la Companyia que tenia molt d'interès en aconseguir-la, a fi i efecte de propaganda per a la Companyia.

I això és tot el que puc explicar d'aquella estimada i simpàtica noia que en un històric dia (10 de juny de 1982) va embarcar a bord del meu vaixell, iniciant-se així el naixement d'una nova època on la dona irrompia amb coratge i valentia en el món màgic i al·lucinant de la nostra Marina Mercant.

Les darreres notícies que tinc d'ella és que un cop finalitzades les pràctiques reglamentàries de mar, va obtenir el títol de Pilot de la Marina Mercant, va ampliar els seus estudis amb un màster a Anglaterra i posteriorment s'ha presentat a les oposicions per obtenir la Càtedra d'Astronomia i Navegació en l'Escola Nàutica de Bilbao, guanyant amb gran brillantor l'oposició a la prestigiosa càtedra. Està casada i és mare d'un nen preciós.

Més tard vaig tenir sota les meves ordres dues dones més. Una, María de los Ángeles Bustos de la Riva, ocupant el càrrec de tercer Oficial i l'altra Conchita Cano Sevilla, ocupant el càrrec d'Oficial Radiotelegrafista. Totes elles magnífiques professionals i amb un gran sentit de la responsabilitat i esperit de lliurament en el servei. Vagi per elles tota la meua admiració i respecte d'aquest veterà capità que amb nostalgia recorda les moltes i molt bones singladures amb aquestes dones, magnífiques professionals de la mar.